

4. 7. 2018

ID: 107835

Odmítnutí dovolání

Tvrdil-li stěžovatel, že postup soudů, které zamítly jeho žalobu s odůvodněním, že měl brojit proti rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu ve správním řízení, je v rozporu se svobodnou volbou efektivního postupu obhajoby v přestupkovém řízení, když za méně než tři měsíce dosáhl pravomocného rozhodnutí o zastavení řízení a vrácení neoprávněně zadržovaného řidičského průkazu, šlo o námitku spočívající v porušení jeho základních práv, kterou se Nejvyšší soud v rámci posouzení přípustnosti dovolání měl zabývat. Nepostupoval-li takto vstřícně vůči uplatnění subjektivních práv stěžovatele, vedlo jeho rozhodnutí k odepření přístupu stěžovatele k dovolacímu soudu jako zákonnému soudci podle čl. 38 odst. 1 Listiny a tím i k porušení jeho práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. II.ÚS 3151/17 ze dne 22.5.2018)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele F.B., zastoupeného Mgr. R. Ch., Ph.D., advokátem, sídlem B., proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. září 2017 č. j. 30 Cdo 4518/2015-77, za účasti Nejvyššího soudu, jako účastníka řízení, a České republiky - Ministerstva dopravy, sídlem nábreží P., jako vedlejší účastnice řízení, tak, že usnesením Nejvyššího soudu ze dne 14. září 2017 č. j. 30 Cdo 4518/2015-77 byla porušena základní práva stěžovatele na soudní ochranu a na zákonného soudce zakotvená v čl. 36 odst. 1 a v čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. září 2017 č. j. 30 Cdo 4518/2015-77 se ruší.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadených rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí s tvrzením, že jím byla porušena jeho ústavně zaručená práva zakotvená v článku 11 a článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z obsahu spisu Obvodního soudu pro Prahu 1 (dále jen "obvodní soud") sp. zn. 25 C 98/2013, který si Ústavní soud vyžádal, vyplývají následující skutečnosti.

3. Žalobou ze dne 2. 12. 2013 se stěžovatel domáhal náhrady nemajetkové újmy ve výši 82 000 Kč, kterou mu měla vedlejší účastnice způsobit tím, že mu neoprávněně zadržela řidičský průkaz. Stěžovatel v žalobě tvrdil, že mu z důvodu nezákonného zadržení řidičského průkazu vznikla újma ve sféře jeho osobnostních práv, spočívající jednak v poškození jeho dobré pověsti, jednak také ve snížení životní úrovně, když mu bylo znemožněno využívat osobní automobil k obvyklým činnostem. Obvodní soud rozsudkem ze dne 13. 3. 2015 č. j. 25 C 98/2013-32 žalobu zamítl. Obvodní soud konstatoval, že nikoli každé rozhodnutí, jež nemá přímo za následek zjištění viny pachatele přestupku, zejména rozhodnutí o zastavení přestupkového řízení, zakládá samo o sobě nezákonnost předcházejícího správního řízení, resp. úkonů v něm provedených (včetně zadržení řidičského oprávnění a rozhodnutí o tom). Učinil tak závěr, že podaná žaloba nebyla důvodná, neboť zadržení řidičského průkazu nelze považovat za nesprávný úřední postup policejního orgánu, resp. že tu nebylo takové nezákonné rozhodnutí správního orgánu, a to přesto, že řízení o přestupku bylo později zastaveno (přestupkové jednání stěžovatele nebylo prokázáno). Ze zjištěných okolností

případu totiž vyplynulo, že stěžovatel neučinil až do jednání dne 17. 4. 2013 přes dřívější výslovné poučení správního úřadu žádný úkon, kterým by důvodnost svého obvinění zpochybnil či zeslabil, k podkladům pro rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu se nijak nevyjádřil a proti předmětnému rozhodnutí poté nepodal opravný prostředek. Za těchto okolností nelze v postupu správního orgánu shledat jakékoliv pochybení, jeho rozhodnutím je současně aprobováno dřívější faktické zadržení řidičského průkazu hlídkou Policie České republiky (dále jen "policie"). Současně je na místě závěr o tom, že stěžovatel nevyužil všechny možnosti, jež mu právní řád pro obranu jeho práv poskytuje. Za této situace ovšem nelze shledat jeho nárok na náhradu nemajetkové újmy způsobené mu zadržením řidičského průkazu v souvislosti s předmětným přestupkovým řízením jako důvodný.

4. Městský soud v Praze (dále jen "městský soud") rozsudkem ze dne 17. 6. 2015 č. j. 39 Co 164/2015-60 rozsudek obvodního soudu potvrdil. Městský soud konstatoval, že bylo-li v řízení prokázáno, že se uskutečnila kontrola stěžovatele před domem č. p. X1 v D., který podnapilý seděl na místě řidiče, následně byla provedena kontrola před bydlíštěm stěžovatele v D. X2, kde byl stěžovatel hlídkou policie zastížen v době, kdy stál vedle místa řidiče a vozidlo zamykal, přičemž také na počátku uváděl, že vozidlo řídil a jako řidič se choval, neboť předložil hlídce občanský i řidičský průkaz, byly zde okolnosti nasvědčující tomu, že vozidlo řídil právě on, a protože značnou opilost ani stěžovatel nepopíral, je postup policie spočívající v odebrání řidičského průkazu pochopitelný, odpovídající dané situaci. Stěžovateli dle závěru městského soudu bylo třeba k tíži přičíst i to, že na místě samém neuvedl, že vozidlo řídila jiná osoba, kterou by označil, jak učinil až ve správním řízení, tudíž znemožnil, aby jeho tvrzení byla ověřena, neučinil také nic pro dřívější vydání řidičského průkazu, neboť, jak uvedl obvodní soud, v potvrzení o zadržení řidičského průkazu se nijak nevyjádřil, a nevyjádřil se ani na výzvu správního orgánu, který tak nemohl mít žádnou vědomost o tom, že by stěžovatel jízdu pod vlivem alkoholu popíral. Městský soud proto stejně jako obvodní soud dovodil, že si zadržení řidičského průkazu zavinil stěžovatel sám, a vedlejší účastnice tak za škodu způsobenou stěžovateli zadržením řidičského průkazu nenesou odpovědnost.

5. Stěžovatel napadl rozsudek městského soudu dovoláním, předpoklady jehož přípustnosti založil na otázce, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, totiž zda je povinností poškozeného podat proti rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu ve správním řízení odvolání a neučiní-li tak, ztrácí nárok na náhradu za újmu zadržením řidičského průkazu způsobenou. S poukazem na judikaturu Ústavního soudu a Nejvyššího soudu pak přípustnost dovolání podpořil i tvrzením, že napadeným rozhodnutím dovolacího soudu bylo zasaženo do jeho základních práv. Poukázal rovněž na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 35/09, podle něhož - s odvoláním na Evropský soud pro lidská práva - stěžovatel není povinen využívat ty opravné prostředky, jež jsou nedostatečné či neefektivní, jako tomu bylo i v jeho věci, kdy uvedením skutkových okolností případu by nemohl zvrátit nepříznivé rozhodnutí správního úřadu, založené na prima facie nikoliv vadném přípisu policie. Dovolání stěžovatele bylo jako neobsahující náležitosti stanovené v § 241a odst. 2 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "o. s. ř."), odmítnuto pověřeným členem senátu pro vady. Nejvyšší soud v napadeném usnesení uvedl, že stěžovatel ve svém dovolání nevymezil, v čem spatřuje splnění předpokladů jeho přípustnosti. Stěžovatel podle Nejvyššího soudu pouze citoval obsah § 237 občanského soudního řádu, aniž by pro každý jednotlivý důvod konkretizoval, který z předpokladů přípustnosti dovolání považuje pro něj za splněný. Nejvyšší soud poukázal na judikaturu Ústavního soudu, z níž vyplývá, že účastníku řízení, podávajícímu dovolání, nemohou při zachování minimální míry obezřetnosti vzniknout pochybnosti o tom, co má v dovolání uvést, a odmítnutí dovolání, které tyto požadavky nesplní, není formalismem, nýbrž důsledkem nesplnění zákonem stanovených požadavků.

II. Argumentace stěžovatele

6. Stěžovatel v ústavní stížnosti uvádí, že vzhledem k tomu, že dovolání všechny zákonem stanovené

náležitosti obsahovalo, došlo k zásahu do jeho ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces s dopadem do práva na ochranu majetku. Stěžovatel dle svého tvrzení v textu dovolání jednak vymezil právní otázku, na níž napadený rozsudek spočívá, a jež není v judikatuře dovolacího soudu vyřešena (část II. A), jednak i vysvětlil, v čem spatřuje rozpor mezi hmotněprávním posouzením této otázky soudy a judikaturou Ústavního soudu (část II. B). Tím je vyloučeno tvrzení Nejvyššího soudu, že stěžovatel v dovolání pouze rekapituloval zákonné vymezení přípustnosti dovolání. Stěžovatel také nesouhlasí s důvody, na základě kterých dospěl obvodní soud a městský soud k závěru o nedůvodnosti jeho žaloby, totiž že si újmu způsobenou neoprávněným zadržením řidičského průkazu způsobil sám svou nečinností, když proti rozhodnutí policie o zadržení řidičského průkazu nebrojil uvedením osoby, která ve skutečnosti motorové vozidlo řídila.

III. Vyjádření účastníků řízení a replika stěžovatele

7. Soudce zpravodaj podle § 42 odst. 4 zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), zaslal ústavní stížnost k vyjádření Nejvyššímu soudu a vedlejší účastnici řízení.

8. Ve svém vyjádření Nejvyšší soud zdůraznil, že dovolání stěžovatele bylo odmítnuto pro vady spočívající v absenci náležitého vymezení, v čem stěžovatel spatřoval splnění předpokladů přípustnosti dovolání. Odkázal přitom na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu, z níž je zřejmý zásadní význam, jenž splnění těchto předpokladů přípustnosti dovolání pro dovolací řízení má. Nejvyšší soud dále uvedl, že stěžovatelovo tvrzení, podle něž rozsudkem městského soudu došlo k zásahu do jeho základních práv, ovšem bez bližší specifikace, nepředstavuje způsobilé vymezení přípustnosti dovolání ve smyslu § 241a odst. 2 o. s. ř. K námitce týkající se označení osoby skutečného řidiče stěžovatel vůbec nevymezil předpoklady přípustnosti podle § 237 o. s. ř., a tedy dovolání v této části pozbývalo řádné náležitosti k věcnému projednání Nejvyšším soudem, následkem čehož se touto otázkou Nejvyšší soud nemohl zabývat. K položené otázce, která dle stěžovatele nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu doposud vyřešena, Nejvyšší soud konstatoval, že ta nesplňovala předpoklad přípustnosti podle § 237 o. s. ř., neboť nebyla otázkou právní, ale o otázkou skutkovou, kdy stěžovatel pouze zdůraznil, že proti rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu nepodal odvolání, a tuto skutečnost dává do souvislosti se ztrátou práva na odškodnění. Nejvyšší soud odkázal na závěr městského soudu, podle něž stěžovateli nenáleží právo na náhradu škody nikoliv z důvodu nevyčerpání opravných prostředků (tedy skutečnosti, že se stěžovatel proti rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu neodvolal), nýbrž na základě závěru, že si zadržení řidičského průkazu zavinil stěžovatel sám svým jednáním. K tomuto právnímu závěru by dle Nejvyššího soudu bylo možné formulovat právní otázku, která by zakládala přípustnost dovolání, což však stěžovatel neučinil. Přípustnost dovolání nebyla založena ani vlastní konstrukcí stěžovatele o neefektivnosti podání odvolání v přestupkovém řízení s odkazem na judikaturu Ústavního soudu, kterou Nejvyšší soud co do projednávaného skutku i skutkových zjištění soudů nižších stupňů ohledně postupu účastníků během přestupkového řízení, považoval za zjevně nepatřičnou. V závěru svého vyjádření k ústavní stížnosti Nejvyšší soud uvedl, že by Ústavní soud měl v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva rovněž zohlednit, zda by případný kasační zásah do právních vztahů, jež byly obecnými soudy pravomocně a definitivně deklarovány, byl odůvodněn okolnostmi podstatného a přesvědčivého charakteru a následně své hodnocení uzavřel konstatováním, že právní jistota je neméně důležitou ústavní hodnotou jako ústavní právo založené čl. 36 odst. 3 Listiny.

9. Vedlejší účastnice se k ústavní stížnosti nevyjádřila.

10. V replice k vyjádření Nejvyššího soudu stěžovatel uvedl, že tvrzení Nejvyššího soudu, podle něž stěžovatel v dovolání argumentoval zásahem do základních práv, ačkoliv takový argument

nepředstavuje způsobilé vymezení přípustnosti dovolání ve smyslu § 241a odst. 2 o. s. ř., není opodstatněné. Předpoklady přípustnosti dovolání stěžovatel vymezil dostatečně určitě a precizně v pododdílech II. A a II. B tak, že uvedl dvě právní otázky, které doposud nebyly v judikatuře dovolacího soudu vyřešeny, což i dle stanoviska Ústavního soudu představuje způsobilý důvod přípustnosti dovolání. První otázkou je, zda je povinností poškozeného podat proti rozhodnutí o zadržení řídičského průkazu odvolání, a neučiní-li tak, ztrácí nárok na náhradu za újmu způsobenou zadržením řídičského průkazu. Otázka druhá spočívá v tom, zda byl stěžovatel povinen proti zadržení řídičského průkazu brojit tak, že měl policistům, případně správnímu úřadu, sdělit, kdo ve skutečnosti předmětné vozidlo řídil. Stěžovatel dále uvedl, že nepochybil, soustředil-li se ve svém dovolání na vady právního posouzení věci a otázku skutkových zjištění pominul, jak mu bylo ve vyjádření Nejvyššího soudu vytknuto, neboť v případě, že by tak učinil a uplatnil argumentaci nastíněnou Nejvyšším soudem, bylo by jeho dovolání zamítnuto z důvodu toliko polemizování se skutkovými zjištěními nižších soudů. Stěžovatel taktéž vyjádřil nesouhlas se závěrem Nejvyššího soudu, podle něžž je otázka, zda si stěžovatel zavinil zadržení řídičského průkazu sám svým jednáním, otázkou skutkovou. Zde se dle stěžovatele evidentně jde o otázku právní a současně o otázku, která byla odvolacím soudem posouzena nesprávně.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

11. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení a dospěl k závěru, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené ústavní stížností, a Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s požadavky § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Stěžovatel vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva; ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu a contrario).

V. Posouzení důvodnosti ústavní stížnosti

12. Po zvážení všech výše uvedených skutečností a prozkoumání příslušného spisového materiálu dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

13. Ústavní soud úvodem připomíná svou ustálenou rozhodovací praxi, podle které zásadně není oprávněn zasahovat do rozhodovací činnosti soudů, neboť dle čl. 83 Ústavy je soudním orgánem ústavnosti, nikoliv součástí soustavy obecných soudů. Jeho pravomoc je tak založena výlučně k přezkumu rozhodnutí z hlediska dodržení ústavnosti, tj. zda v řízení nebyla dotčena ústavně chráněná práva a svobody jeho účastníka, zda řízení bylo vedeno v souladu s ústavními principy a zda je lze jako celek pokládat za spravedlivé. V nyní posuzovaném případě přitom uvedené ústavněprávní principy dodrženy nebyly a napadeným rozhodnutím Nejvyššího soudu došlo k porušení ústavně zaručeného práva stěžovatele na soudní ochranu s dopadem do práva na ochranu majetku, odůvodňujícímú kasační zásah Ústavního soudu.

14. Ústavně zaručené právo na soudní ochranu a spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny garantuje jednotlivci možnost domáhat se stanoveným postupem ochrany svých práv před nezávislým a nestranným soudem, případně před jiným orgánem. Přitom onen postup k ochraně práv jednotlivce již není upraven na úrovni ústavního pořádku, nýbrž v procesních předpisech podústavního práva, které kogentně stanoví, jakými konkrétními způsoby a procesními instituty lze právo na soudní a jinou právní ochranu realizovat. Dodrží-li pak jednotlivec takto stanovený postup a soud (jiný orgán) přesto odmítne o jeho právu rozhodnout, dochází k porušení práva na soudní ochranu, k ústavně nepřipustnému odepření spravedlnosti - denegationi iustitiae [srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 2723/13 ze dne 1. 10. 2014 (N 185/75 SbNU 59) či nálezy sp. zn. I. ÚS 3106/13 ze dne 23. 10. 2014 (N 196/75 SbNU 211)]; všechna rozhodnutí Ústavního soudu citovaná v tomto nálezu jsou

dostupné >>> [zde](#)].

15. Právě uvedené přitom platí i pro řízení o dovolání před Nejvyšším soudem. Přestože dovolání představuje mimořádný opravný prostředek, jehož existence sama nepoživá ústavněprávní ochrany, rozhodování o něm - je-li už takový opravný prostředek v právním řádu zaveden - není vyjmutο z rámce ústavně právních principů a ústavně zaručených práv a svobod. Je tudíž třeba při něm respektovat mimo jiné i základní právo účastníků na soudní ochranu [srov. například nález sp. zn. IV. ÚS 128/05 ze dne 10. 5. 2005 (N 100/37 SbNU 355), nález sp. zn. I. ÚS 2030/07 ze dne 11. 9. 2007 (N 138/46 SbNU 301) či nález sp. zn. IV. ÚS 2117/09 ze dne 15. 3. 2010 (N 51/56 SbNU 553)]. Již z dřívější judikatury Ústavního soudu tak konkrétně vyplývá, že odmítne-li Nejvyšší soud dovolání pro vady, kterými však dovolání ve skutečnosti netrpí, poruší tím ústavně garantované právo dotčeného účastníka na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny [nález sp. zn. II. ÚS 3876/13 ze dne 3. 6. 2014 (N 113/73 SbNU 779)].

16. V nyní posuzovaném případě Nejvyšší soud dovolání stěžovatele odmítl pro vady, neboť dle jeho názoru stěžovatel nevznesl právní otázky, které by mohly založit přípustnost dovolání, a nesplnil tak požadavky na vymezení předpokladů přípustnosti dovolání. S takovým hodnocením však Ústavní soud nemůže souhlasit, neboť stěžovatelem vymezená otázka nebyla dovolacím soudem dosud vyřešena, což naplňuje jeden z předpokladů přípustnosti dovolání. Ústavní soud má tedy za to, že Nejvyšší soud svým rozhodnutím nerespektoval svou ústavní povinnost chránit základní práva a svobody stěžovatele (čl. 4 Ústavy), včetně povinnosti volit při posuzování podání účastníka řízení postup vstřícnější k jeho právu na soudní ochranu, respektive právu na přístup k soudu.

17. Jedním z argumentů Nejvyššího soudu pro odmítnutí dovolání, uvedeným až ve vyjádření k ústavní stížnosti, nikoliv v napadeném usnesení, je, že otázka, která dle stěžovatele nebyla v praxi dovolacího soudu řešena, tedy otázka, zda je povinností poškozeného podat proti rozhodnutí o zadržení řidičského průkazu odvolání, a neučiní-li tak, ztrácí nárok na náhradu za újmu vzniklou zadržením řidičského průkazu, není vymezením předpokladu přípustnosti dovolání. Rozhodnutí o přípustnosti dovolání z hlediska splnění podmínek dle § 237 o. s. ř. přitom nemůže činit jediný samosoudce, nýbrž musí zůstat vyhrazeno senátnímu rozhodování. Jestliže tedy o odmítnutí stěžovatelova dovolání na základě § 243c odst. 1 věty první o. s. ř. rozhodoval Nejvyšší soud pouze pověřeným členem senátu, namísto tříčlenného senátu, nelze tento postup považovat za ústavně souladný. Tímto postupem došlo k porušení základního práva stěžovatele na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny (srov. nález sp. zn. II. ÚS 849/16 ze dne 11. 10. 2016).

18. Ústavní soud se neztotožnil se závěrem Nejvyššího soudu, že v dovolání stěžovatele nebyly vymezeny předpoklady jeho přípustnosti, tj. právní otázka a její začlenění k některé ze čtyř charakteristik podle § 237 o. s. ř. Bylo naopak na Nejvyšším soudu, aby v senátu a nikoliv samosoudcem posoudil vymezení přípustnosti dovolání stěžovatelem jako naplněné. Nestalo-li se tak a došlo k odmítnutí dovolání pro údajné vady, nepostupoval Nejvyšší soud vstřícně k právu stěžovatele na soudní ochranu, tedy ve prospěch uplatnění subjektivních práv stěžovatele [srov. nález sp. zn. I. ÚS 3106/13 ze dne 23. 10. 2014 (N 196/75 SbNU 211)]. Jelikož Ústavní soud zjistil, že dovolání nebylo vadné, je třeba takové rozhodnutí Nejvyššího soudu posoudit jako odepření práva na přístup stěžovatele k zákonnému soudci podle čl. 38 odst. 1 Listiny a tím jako porušení jeho práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny.

19. Ústavní soud proto z výše uvedených důvodů ústavní stížnosti vyhověl a napadené usnesení Nejvyššího soudu podle § 82 odst. 3 písm. a zákona o Ústavním soudu zrušil. Takto rozhodl bez přítomnosti účastníků mimo ústní jednání, neboť měl za to, že od něho nelze očekávat další objasnění věci (§ 44 zákona o Ústavním soudu).

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)